

ВІЛЬСОН Томас Вудро (Wilson Thomas Woodrow; 28. 12. 1856, містечко Стантон, шт. Вірджинія, США — 03. 02. 1924, Вашингтон) — 28-й президент США (1913– 21). Закінчив Принстонський університет (1879). У 1890–1902 — професор, 1902–10 — ректор цього університету. 1910–12 — губернатор шт. Нью-Джерсі. 1913–14 здійснив низку заходів, спрямованих на демократизацію політичного життя й реформування економіки. З серпня 1914 проголосив нейтралітет США у 1-й світовій війні, що дало змогу за рахунок постачань товарів країнам-учасницям війни швидко наростити промислово-аграрний потенціал, стати світовим кредитором. 1916 вдруге обраний президентом під гаслом «Він утримав нас від війни». За його президентства США виступили проти старої системи колоніалізму, за досягнення політичних цілей цивілізованими економічними засобами. Будучи країною іммігрантів, США доєднали до зовнішньополітичних гасел підтримку національних прагнень народів. Відстороненість США від глобальної політики надала їм змогу виступити проти «таємної дипломатії». Прагнучи мати роль арбітра у збройному протистоянні Антанти і Центральних держав, В. діяльно розробляв програму повоєнного врегулювання. Оголосивши 2 квітня 1917 війну Німеччині, США не приєдналися до Антанти, заявивши, що виступають на її

боці як «асоційована держава». Це дало змогу В. і далі проводити окрему дипломат. лінію, використовуючи передові ідеї, що походили, зокрема, з Європи. Гол. з них — створення міжнародної організації забезпечення миру, що була трансформована у проект Ліги Націй.

8 січня 1918 оголошено широковідомі «14 пунктів» Вільсона, що становили «програму миру» та повоєнний міжнародний устрій. Він не додав питання про статус України до переліку міжнародних проблем, розв'язання яких передбачали «14 пунктів». Складені у жовтні 1918 «Коментарі» до мирної програми згадували про українців лише у роз'ясненнях до трьох пунктів: 6-го, що стосувався майбутнього Росії, 10-го, що стосувався Австро-Угорщини, і 12-го, що стосувався Польщі. «Пункти» дали змогу учасникам Паризької мирної конференції 1919– 20 та представникам США не зважати на інтереси України. Загальна політика В. щодо Росії невдовзі вилилася в участь США в антирадянській інтервенції. При розгляді ін. питань він зіткнувся з протидією своїх партнерів Ж. Клемансо і Дж. Ллойда, йому не вдалося досягти консенсусу у власній делегації та перебороти зростання незадоволення у Конгресі США. Одним з небагатьох досягнень В., зафіксованих у [Версальському мирному договорі 1919](#), стало включення до нього Статуту Ліги Націй. Та саме через це 19 березня 1920 Сенат США не ратифікував договір з Німеччиною. Розісварений із своїми соратниками та тяжкохворий В. не виявляв в останній рік президентства помітної активності та припинив публічну діяльність після виходу на пенсію.

Рекомендована література

1. Симоненко Р. Г. Імперіалістична політика Антанти і США щодо України в 1919 // Паризька мирна конф. і антирад. інтервенція на Україні. К., 1962;
2. Уткин А. И. Дипломатия Вудро Вильсона. Москва, 1989;
3. Камінський Є., Дашкевич А. Політика США щодо України К., 1998.

А. І. Шушківський

Бібліографічний опис:

Вільсон Томас Вудро / А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-34588>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).